

ת"פ (מרכז) 24947-07-22 - מדינת ישראל נ' יגאל דמרי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 24947-07-22 מדינת ישראל נ' דמרי ואח'
תיק חיצוני:

לפני כבוד השופטת דבורה עטר

מדינת ישראל

מאשימה
נגד

- נאשמים
1. יגאל דמרי
 2. עומרי כהן
 3. י.ח. דמרי בניה ופיתוח בע"מ
 4. דביר יצחקי
 5. גד בורשטיין
 6. י.דביר יזמות ובניה (יצחקי) בע"מ

החלטה

1. לפניי בקשת המועצה הישראלית לצרכנות (להלן: "המועצה") לעיין בכל מסמכי תיק בית המשפט, ולרבות בכל מסמך עתידי שיתווסף.

תמצית טענות הצדדים

2. המועצה טענה כי פועלת מכוח חוק המועצה הישראלית לצרכנות, בסיוע לצרכנים לממש את זכויותיהם, וכי הוקנה לה מעמד מיוחד בחוק תובענות ייצוגיות המאפשר לה לנקוט הליכים ייצוגיים להגנת זכויות הצרכנים. בהליך דן הואשמו הנאשמים בכך שהיו צדדים להסדר כובל, בקשר למכרז בשיטת "מחיר למשתכן" של משרד השיכון והבינוי והבקשה הוגשה על מנת לשקול על סמך החומר הרלוונטי, האם לנקוט בהליכים למימוש זכויות רוכשי הדירות שנבנו מכוח אותו מכרז. המידע בו מבקשים לעיין רלוונטי לצורך גיבוש ההחלטה האם להגיש את התביעה הייצוגית, וגיבוש תשתית עובדתית הנדרשת במסגרת הבקשה לאישורה.

הודגש כי לא קיימת פסיקה השוללת את אפשרות העיון בשלב הדיוני בו נמצא התיק שבענייננו, קרי- טרם מתן הכרעת דין, ולכל היותר יוכלו הנאשמים לבקש לעכב את הליך התובענה הייצוגית, אם יחלו בו, לאחר הכרעה בהליך הפלילי. עוד נטען בהקשר זה כי בפסיקה שניתנה לאחרונה דחה בית משפט בקשה לעיכוב של הליך תובענה ייצוגית בשל קיומם של הליכים פליליים שהתנהלו במקביל באותה הפרשה ומקל וחומר, אין מקום למנוע עיון בתיק פלילי שנועד לגבש החלטה אם להגיש תביעה כאמוראם לאו.

באשר לטענת הנאשמים לפיה הבקשה הוגשה בשיהוי ניכר, צוין, כי אין כל הגבלת זמן להגשת בקשות עיון מעין אלה וכי הבקשה הוגשה מיד לאחר שהתקבל במועצה מידע, שלא על ידי רשות התחרות, באשר להסדר כובל שנערך לכאורה.

באשר לטענות הנוגעות לפגיעה בפרטיות על כל היבטיה, הוטעם כי על פי הפסיקה על המתנגד לזכות העיון להציג טעם ממשי ביחס למסמכים קונקרטיים עליהם יצביעו, באופן שיסייע לבית המשפט לרכך את הפגיעה בפרטיות על ידי הוראה על חיסיון מסמכים מסוימים או השחרת פרטים במסמכים, ולא באופן גורף, וממילא הנאשמים לא הפנו למסמכים קונקרטיים כמתחייב.

עוד צוין כי ההליך דנן מתנהל בדלתיים פתוחות, ומכוח ההיתר הכללי לעיון בתיקי בתי המשפט הניתן לעיתונאים, התפרסמו זה מכבר מספר כתבות שהסתמכו על עדויות ומוצגים, מבלי שמי מהנאשמים ביקש להטיל חיסיון על מסמך זה או אחר.

3. המאשימה תמכה בבקשה. הובהר כי הנפגעים בענייננו הם כל אותם רוכשי הדירות שזכו בפרויקט "מחיר למשתכן" בנתיבות, נושא כתב האישום בתיק דנן שעניינו תיאום מכרז שייתכן והעלה את המחיר לצרכן אותו שילמו הרוכשים בסופו של יום.

נטען כי נקודת המוצא על פי הפסיקה היא לאפשר את העיון, ועל המתנגד לבקשה לבסס טעם כבד משקל שימנע זאת. בענייננו, לא רק שאין טעם כבד משקל כאמור, אלא שמימוש זכות העיון יאפשר הגשת תובענה ייצוגית, במסגרתה יוכלו הנפגעים לתבוע את נזקם האישי, באופן המהווה כלי משלים לסמכויות האכיפה הציבוריות שבידי המאשימה לאור חוק התחרות. בהקשר זה צוין כי אך לאחרונה ניתן פסק דין בבית המשפט העליון המדגיש את החשיבות בתובענות ייצוגיות בהקשר לנושאים כבענייננו, באופן המבסס, מעבר לצורך, טעם כבד משקל לאפשר את זכות העיון.

עוד נטען כי ממילא המדובר בענייננו בהליך פומבי, וכל המסמכים והמוצגים שהוגשו במהלכו נחשפו במסגרת הדיונים. על כן, היענות לבקשה לא תחשוף מסמכים שלא נחשפו לציבור או כאלה שהתקבלה התנגדות להגשתם. כך או כך, הוסכם על ידי ב"כ המאשימה כי ככל שיהא צורך בהשחרת פרטים רפואיים או אחרים הכרוכים בפגיעה בפרטיות, ייעשה כן.

4. ב"כ נאשמים 1-6 התנגדו לבקשה. נטען כי טרם בשלה העת להגשתה, שכן ההליך מצוי בעיצומה של פרשת ההגנה, טרם הוכרע דינם של הנאשמים, חזקת החפות עומדת להם ולא ברורה איזו תועלת תצמח לרוכשי הדירות בשלב זה, מעיון בתיק. ככל שבסופו של יום יזוכו הנאשמים, ברי כי לא יהא מקום להגשת תביעה ייצוגית ויהא בהגשתה בשלב זה כדי לבזבז זמן שיפוטי באישור התובענה על כל הכרוך בה. כן נטען כי התקיימותו של הליך אזרחי מקביל להליך הפלילי עלול להוביל לזיהום ולשיבוש ההליך הפלילי, או למתן הכרעות סותרות. צוין כי ממילא, אף אם תותר זכות העיון ותוגש תביעה ייצוגית בטרם מתן הכרעת הדין, לבטח יעוכבו ההליכים הייצוגיים עד לסיום המשפט הפלילי מהטעמים דלעיל. עוד נטען כי הדברים נכונים ביתר שאת לאור הגשת הבקשה בשיהוי של למעלה משנתיים מיום הגשת כתב האישום, וכ-5 שנים ממועד היווצרות עילת התביעה ובשים לב לכך כי ההליך על סף סיומו ולא קיימת מגבלת התיישנות על ההליך. עוד צוין בהקשר זה כי תגובתה של המאשימה, התומכת בבקשת העיון מן הטעם כי יש בו כדי להגשים את האינטרס הציבורי בביסוס תובענה ייצוגית, שומטת את הקרקע תחת חזקת החפות ומניחה כהנחת עבודה כי הנאשמים ביצעו עוולה ועבירה על פי חוק התחרות.

כן נטען כי לא פורטו מי הם רוכשי הדירות הרלוונטיים, והמדובר ב"מסע דיג" במטרה להגיש תובענה ייצוגית כנגד מי מהנאשמים, בכסות של עניין צרכני. הוטעם כי לא צוין בפירוש בבקשה מי מבין הרוכשים פנה למועצה, ואין די בטענה כי המועצה ממלאת את תפקידה.

הודגש בנוסף כי זכות העיון אינה זכות מוחלטת, אלא יש לאזנה מול אינטרסים וזכויות אחרות. בענייננו, יהא במתן זכות העיון כדי לפגוע פגיעה חמורה בפרטיותם ובשמם הטוב של הנאשמים 1-6, וכן של צדדים שלישיים. באשר לפגיעה כאמור בנאשמים, נטען כי אגב ניהול ההליך נחשפו פרטים אישיים רבים שאינם קשורים בהליך עצמו, לרבות מצב רפואי של אחד הנאשמים, וכן סודות מסחריים, שיטות עבודה ואסטרטגיות שחשיפתם תפגע בנאשמים באופן בלתי מידתי. בהקשר לצדדים השלישיים נטען, כי חלק מהמוצגים שעניינם האזנות סתר התקבלו בעקבות מידעים מודיעיניים, אחרים חושפים מידע רפואי של אחת העדות וכן קיימות תכתובות המשתרעות על פני תקופה ממושכת הקשורות לצדדים שלישיים ולא להליך עצמו.

לבסוף צוין כי אף אם יהא מקום להתיר את העיון, תוך הפרדת המסמכים והשמטת הפרטים המהווים פגיעה בפרטיות, יוביל הדבר להקצאת משאבים בלתי סבירה.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

5. עקרון פומביות הדיון מעוגן בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה, המורה כי "**בית משפט ידון** עמוד 3

בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק", ובסעיף 68 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, המורה כי ככלל ידון בית המשפט בפומבי, למעט במקרים החריגים בהם ראה בית המשפט צורך לדון בדלתיים סגורות.

תקנה 4(א) לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), תשס"ג - 2003, עליה סומכת ידיה המעצה, מורה כי "כל אדם רשאי לבקש מבית משפט לעיין בתיק בית משפט... ובלבד שהעיון בו אינו אסור על פי דין".

בצד האמור, נקבע בתקנה 4(ד) כי זכות העיון אינה מוחלטת, ויש לאזנה מול אינטרסים אחרים הראויים להגנה: "בבואו לשקול בקשת עיון, ייתן בית המשפט את דעתו, בין השאר, לענינו בתיק של המבקש, לענינם של בעלי הדין ושל מי שעלול להיפגע כתוצאה מהעיון, וכן לסבירות הקצאת המשאבים הנדרשת לשם היענות לבקשה".

תקנה 4(ו) קובעת כי ניתן לאזן בין האינטרסים, על ידי הגבלת היקף העיון: "החליט בית המשפט להתיר את העיון, רשאי הוא לקבוע בהחלטתו כל תנאי או הסדר הדרושים כדי לאזן בין הצורך בעיון לבין הפגיעה אשר עלולה להיגרם לבעלי הדין או לצד שלישי בשל העיון, לרבות השמטת פרטים, הגבלת מספר המעיינים ונקיטת אמצעים למניעת זיהוים של בעלי דין או אנשים אחרים; בית המשפט רשאי להגביל את היקף העיון ולהתנותו בתנאים, אם ראה כי הקצאת המשאבים הנדרשת מחייבת זאת".

6. זכות העיון פורשה באופן רחב, לאור מעמדו וחשיבותו של עיקרון פומביות הדיון ונקבע כי ככלל יש לאפשר מתן עיון, ועל בעל הדין המתנגד לעיון מוטל הנטל לשכנע את בית המשפט כי קיים טעם ממשי וכבד משקל שיצדיק את מניעת העיון (ר' רע"א 9167/10 בן אדוה נ' Myrna Mandap (12.05.2014) וכן רע"א 8410/21 עו"ד אסף ברקוביץ' נ' איילה מלכה מימון, פס' 7 (16.03.2022)).

נקבע כי תקנה 4 מתווה הליך בחינה תלת שלבי של בקשת העיון:

"בשלב הראשון נבחנת השאלה אם יש איסור בדין לעיון בחומר המבוקש. בשלב השני נבחנת השאלה אם העיון מוצדק. בשלב זה נקודת המוצא היא שיש לאפשר את העיון לאור זכות העיון הנתונה לכל אדם, אשר נגזרת מעיקרון פומביות... לפיכך, בעל דין המתנגד לעיון נדרש לעמוד בנטל לשכנע כי אין להתירו... עם זאת, זכות העיון אינה זכות מוחלטת, ולעתים יש מקום להגביל אותה לאור אינטרסים נוגדים כגון ביטחון המדינה, הזכות לפרטיות של בעלי הדין, הגנה על סודות מסחריים ועוד כיוצא באלה. ההכרעה בשאלת העיון מבוססת אפוא על איזון בין האינטרסים של מבקש העיון, של בעלי הדין ושל הציבור בכללותו. בשלב השלישי, בהנחה שיש הצדקה עקרונית לאפשר את העיון, נבחנת השאלה כיצד ניתן להגשים את מטרת העיון תוך פגיעה מידתית ככל האפשר בזכויות ובאינטרסים של בעלי הדין שהתנגדו לעיון". (בג"ץ 10003/08 עו"ד תומר לוי נ' מדינת

ישראל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר, פס' 6 (05.04.2012). (ההדגשות אינן במקור ד.ע.).

7. עוד נקבע בפסיקה כי ככלל יוגשו בקשות עיון גורפות בתיק, ואין מקום לדרוש ממבקש העיון להגיש בקשות עיון במסמכים ספציפיים, אלא הנטל הוא על המתנגד להראות כיצד העיון יגרום לפגיעה בפרטיות או באינטרסים אחרים, שאז יוכל בית המשפט לבצע איזון בין האינטרסים הסותרים על ידי הגבלת היקף העיון. כך, נקבע ברע"א 943/15 קליין נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פס' 13 (23.06.2015): "... כאמור, נקודת המוצא, הנגזרת מעקרונות פומביות הדין, היא כי יש לאפשר עיון גורף בתיק בית המשפט. במצבים בהם ישנו חשש לפגיעה שתיגרם כתוצאה מהעיון או שהקצאת המשאבים מחייבת זאת, רשאי בית המשפט, בהתאם לתקנה 4(ו), להגביל את היקף העיון ולהתנותו בתנאים שיש בהם כדי ליצור את האיזון הנדרש בין הצורך בעיון לבין הפגיעה או האילוצים בהקצאת המשאבים. בנידון דידן, משלא נטענה או הוכחה פגיעה בבעלי הדין או באינטרס הציבורי, ובאין אילוצים קונקרטיים בהקצאת המשאבים, אין הצדקה למנוע מקליין גישה לכלל המסמכים."

8. כאמור, זכות העיון אינה מוחלטת וקיימים אינטרסים אחרים הראויים להגנה, העשויים להגביל את זכות העיון. בהקשר זה פורטו האינטרסים השונים בבג"ץ 5917/97 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר המשפטים, פס' 22 (08.10.2009):

"כך למשל, יכול ויעמדו למול הזכות החוקתית לפומביות הדין זכויות חוקתיות נוספות, ובעיקרן הזכות החוקתית לפרטיות, המעוגנת בהוראות סעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו... קיימים אינטרסים מוגנים נוספים אותם יש לשקול למול זכות זו, ביניהם ההגנה על שמו הטוב של אדם, שמירה על בטחון המדינה ויחסי החוץ שלה, הגנה על ההליך השיפוטי, על סודות מסחריים, רגשות הציבור..."

9. בתי המשפט עמדו על הזכות ל"פרטיות עסקית" כאינטרס חשוב העומד אל מול זכות העיון, באופן שעשוי להוביל לכך שזכות העיון תיסוג, או למצער תוגבל, וכפועל יוצא מכך הנטל המוטל על מבקש העיון במקרים מעין אלה יוגבר (ר' רע"א 5349/13 דומיקאר בע"מ נ' שלמה תחבורה (2007) בע"מ, פס' 8-10 (29.08.2013) וכן רע"א 1619/20 רבקה טכנולוגיות בע"מ נ' חברת כימיקלים לישראל בע"מ, פס' 13 (03.05.2020)).

בצד האמור, על המתנגד לעיון להציג הסבר קונקרטי לפגיעה העלולה להיגרם עקב העיון ואין די בעצם ההצבעה על פגיעה אפשרית בזכויות נוגדות, ובכללן "סודות מסחריים". בהתאם לכך, נקבע ברע"א 8410/21 עו"ד אסף ברקוביץ' נ' איילה מלכה מימון, פס' 8 (16.03.2022):

"... אכן, בנסיבות המתאימות הצורך להגן על מידע עסקי רגיש עשוי לגבור על זכותו של אדם לעיין בתיק בית המשפט ולהצדיק את דחייתה של בקשת העיון, אולם בהינתן שנטל השכנוע מוטל על המתנגד לבקשת העיון, עליו לפרט את הנזק הקונקרטי שעשוי להיגרם

כתוצאה מהעיון בתיק... בתוך כך יוער שלבית המשפט ישנם כלים שונים שבאמצעותם אפשר להפיג את החשש מפגיעה בפרטיות המסחרית ובאינטרסים כלכליים של צדדים להליך שבו הוגשה בקשה לעיון; ניתן לעשות כן באמצעות השחרת קטעים מסוימים במסמכים שיימסרו לעיון או בעזרת חתימה על התחייבות לשמירה על סודיות מטעם מבקשת העיון. אלא שבהיעדר פירוט בדבר הפגיעה הפוטנציאלית שטמונה במתן העיון, אין לבית המשפט יכולת לבחון את התרומה שבאיזה מפתרונות".

בדומה נקבע ברע"א 9167/10 **בן אדוה נ' (12.05.2014) (Myrna Mandap)**, שם הוחלט לאשר את העיון בתיק, תוך עיכוב ההחלטה ל-10 ימים על מנת לאפשר לחברה להגיש בקשה מנומקת ומפורטת להגביל את העיון במסמכים ספציפיים.

מן הכלל אל הפרט

10. כתב האישום שבענייננו, מייחס לנאשמים את היותם צד להסדר כובל, נוכח תיאום מכרז בפרויקט "מחיר למשתכן" בנתיבות, בניגוד לחוק התחרות הכלכלית. הנאשמים כפרו במיוחס להם, מתנהל הליך של שמיעת ראיות המצוי בעיצומה של פרשת ההגנה וחזקת החפות עודנה עומדת להם.

11. המועצה, המבקשת את העיון בתיק דנן, פועלת מכוח חוק המועצה הישראלית לצרכנות, המסמיך אותה לסייע לצרכנים במימוש זכויותיהם מול גופים פרטיים וציבוריים, וזאת בין היתר על ידי "נקיטת הליכים משפטיים, לרבות עתירות לבית המשפט הגבוה לצדק, הגשת תובענות ייצוגיות ועתירות לקבלת מידע, לפי כל דין" (סעיף 2(א)(4)(ב) לחוק זה, וסעיף 4(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006).

המועצה הבהירה כי מטרת העיון היא לגבש החלטה מושכלת, על סמך החומרים המצויים בתיק, האם להגיש תובענה ייצוגית לשם מימוש זכויות רוכשי הדירות בפרויקט "מחיר למשתכן", נושא כתב האישום שהוגש בענייננו.

12. על פי המתווה שנקבע בפסיקה דלעיל, משעולה על פניו כי הצורך בעיון מוצדק, ולא קיים איסור בדין לעיון בחומר המבוקש, יש לבחון האם הציגה ההגנה המתנגדת לעיון טעם ממשי וכבד משקל המטה את הכף לעבר מניעת העיון.

13. ב"כ הנאשמים טוענים, בין היתר, כי אין הצדקה להיעתר לבקשה כבר בשלב זה, בטרם ניתנה הכרעת דין בתיק הפלילי, שכן גם אם יוחלט על הגשת תובענה ייצוגית, לא מן הנמנע כי הבקשה לאישורה תעוכב עד להכרעה כאמור, על מנת למנוע קביעות שיפוטיות סותרות בשתי הערכאות, ובזבוז זמן שיפוטי.

ברע"א 8545/23 **ורידס אינווירונמנט בע"מ נ' ארנון צור (04.03.2024)** שניתן אך לאחרונה שב בית המשפט על ההלכה לפיה ככלל לא יעוכב הליך אזרחי אך בשל קיומו של הליך פלילי אשר

מתנהל בגין מסכת עובדתית זהה, וזאת מתוך השאיפה לנהל משפטים במועדם ולהימנע מדחיות שאינן הכרחיות, ובשים לב לכך כי ניהול הליך פלילי והליך אזרחי במקביל, בהתייחס לאותו עניין, אינו דבר נדיר. נקבע אמנם כי ייתכנו מקרים בהם יתקיימו שיקולים מהותיים שיצדיקו סטייה מהכלל ובעיקרם: פגיעה בזכויותיהם של המתדיינים בהליך; חשש משיבוש הליכי משפט; וטעמי יעילות. ואולם, הנטל על מבקש העיכוב להוכיח קיומם של שיקולים כאמור, ואין די בהוכחת קשר הדוק בין ההליך הפלילי לאזרחי ואף אין די בקיומה של השפעה אפשרית של ההליך הפלילי על ההתדיינות במסגרת ההליך האזרחי, כדי להורות על עיכובו של האחרון. באותו מקרה לא נמצא לעכב את ההליכים בתובענה הייצוגית עד לסיום ההליכים הפליליים, בשל אי עמידה בנטל להוכחת התקיימות החריגים לכלל.

האמור חל ביתר שאת בענייננו, בעת שאין המדובר לעת הזו בניהול הליך אזרחי מקביל, אותו מבקשים לעכב, אלא העיון מתבקש על ידי המועצה לצורך שקילת צעדיה האם יש מקום להגיש תובענה ייצוגית אם לאו. מקומן של הטענות המקדימות את זמנן ועוסקות בשלב זה באפשרות תיאורטית בלבד, אינו בהליך שלפניי ולא מצאתי כי יש בהן לעת הזו, כדי לחתור תחת זכות העיון.

14. טענות נוספות שנשמעו מפי ב"כ הנאשמים נוגעות לאינטרסים מוגנים אחרים, המטים לטעמם את הכף לעבר דחיית הבקשה, דוגמת חשיפת חומרים הפוגעים בפרטיותם של הנאשמים ושל צדדים שלישיים ואף כאלה הפוגעים בפרטיותם העסקית.

המדובר באינטרסים שעל פי הפסיקה, אכן עשויים להגביל את זכות העיון במידה כזו או אחרת, באיזונים המתחייבים. ואולם הלכה היא כאמור לעיל, כי אין די בעצם הצבעה על פגיעה אפשרית כאמור או בטיעון כללי כפי שנטען על ידי ב"כ הנאשמים, אלא יש צורך בהפניה ספציפית למסמכים הרלוונטיים ובפירוט קונקרטי בדבר הפגיעה שעלולה להיגרם עקב העיון, באופן שיאפשר גם שקילת מתווה שיאזן בין האינטרסים וימזער את הפגיעה ככל האפשר.

16. לאור סך כל האמור לעיל מצאתי כי קמה למועצה זכות העיון בתיק דנן ודין הבקשה להתקבל.

בצד האמור אני מורה על עיכוב ביצוע החלטתי למשך 14 ימים, וזאת על מנת לאפשר לב"כ הנאשמים, לפעול, ככל שימצאו לנכון, בנוגע למסמכים ספציפיים אשר יכול ויהא בחשיפתם, לטעמם, משום פגיעה ממשית באינטרסים מוגנים. בהינתן האמור מצופה מכל הצדדים לבוא בדברים ולגבש מתווה שיבטיח את מכלול האיזונים המתחייבים, וככל שתיוותר מחלוקת בהקשר למסמך כזה או אחר, ניתן יהיה לפנות לבית המשפט בהתאם.

המזכירות תעביר עותק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, כ"א טבת תשפ"ה, 21 ינואר 2025,

עמוד 7

בהעדר הצדדים.